

AMURGUL UNUI FOR FILOSOFIC. ULTIMUL NUMĂR AL REVISTEI „DIOTIMA”*

RODICA CROITORU

Marea dorință a filosofului-academician E. Moutsopoulos, de a trăi întru filosofie și de a răspândi creația și investigația filosofică, a dus la înființarea revistei „Diotima”, în anul 1973, la care a lucrat cu toată dăruirea, și pentru care a antrenat de asemenea contribuția familiei. Revista a servit timp de peste patru decenii la schimbul de idei între generații, la publicarea contribuțiilor unor manifestări științifice și la evidențierea unor evenimente care întrețin viața filosofică. În paginile ei și-au găsit locul și contribuții românești (între care și ale subsemnatei), și tot astfel, în paginile ei au fost inserate prezențe editoriale românești și manifestări științifice cu prezență românească. Dar, din păcate, au venit vremuri în care viața întru filosofie a devenit grea, din cauza crizei economice mondiale pe de-o parte, și nu într-o măsură mai mică datorită stării de sănătate a editorului ei, pe de altă parte; și astfel lungul șir de apariții editoriale a ajuns la sfârșit.

Numerele sale (unul pe an) au fost tematice și au dat prioritate filosofiei și culturii grecești, după care alte arii culturale și-au aflat locul în paginile sale, precum și diversitatea subdomeniilor filosofice. Iată care au fost ele: 1973: *Filosofie greacă*; 1974: *Filosofie greacă*, partea 1; 1975: *Filosofie greacă*, partea a 2-a; 1976: *Neoplatonism*; 1977: *Filosofia artei*, partea 1; 1978: *Filosofia artei*, partea a 2-a; 1979: *Filosofia culturii grecești*, partea 1; 1980: *Filosofia culturii grecești*, partea a 2-a; 1981: *Filosofia artei*, partea 1; 1982: *Filosofia artei*, partea a 2-a; 1983: *Omagiu lui J.N. Theodoracopoulos*; 1984: *Filosofia culturii grecești*, partea 1; 1985: *Filosofia culturii grecești*, partea a 2-a; 1986: *Filosofia artei*, partea 1; 1987: *Filosofia artei*, partea a 2-a; 1988: *Cronos și Kairos*; 1989: *Studii filosofice*; 1990: *Filosofia artei*; 1991: *Platonism și neoplatonism*; 1992: *Stoicismul și cultura*; 1993: *Spațiu cosmic și filosofic*; 1994: *Ideea Greciei în era romantismului*; 1995: *Filosofie dionisiană*; 1996: *Spațiu cosmic și filosofic*; 1997: *Originile stoicismului*; 1998: *Drept și virtute la Kant*; 1999: *Kant și filosofia greacă și modernă*; 2000: *Henologie*; 2001: *Omul și cosmosul*; 2002: *Filosofie antică și modernă*; 2003: *Filosofie greacă*; 2004: *Filosofie greacă*; 2005: *Omul și cosmosul*; 2006: *Transcendența, I*; 2007: *Transcendența, II*; 2008: *Post-aristotelism și neoplatonism*; 2009: *Platon și Sohrevardî*; 2010: *Tendențe noi în filosofie*; 2011: *Filosofie antică*; 2012: *Filosofie modernă și contemporană*; 2013: *Lumea structurată*; 2014: *Interogații asupra eticii*; 2015: *Istoria filosofiei*; 2016: *A trăi în filosofie*.

* *Diotima*, Revue de Recherche Philosophique. Review of Philosophical Research, Revue fondée par E. Moutsopoulos, Institut International de Philosophie. Entretiens d'Athènes, (2013), „Vivre en philosophie”, Athènes, 44, 2016.

Iată cu ce ne întâmpină acest număr de adio. În primul rând, cu mesajul editorului său, acad. E. Moutsopoulos, care își împărtășește regretul întreruperii unei munci făcute cu abnegație și dăruire, pentru care i-a avut drept modele pe Socrate, Platon și Epicur; și totodată își manifestă satisfacția de a fi putut alcătui acest număr din contribuțiile la *Întâlnirile Institutului Internațional de Filosofie* de la Athena, din 2013. Anne Fagot-Largeault (Collège de France & Académie des Sciences), în textul „«Filosofia ca mod de viață» omagiu lui Pierre Hadot” (p. 9-28), evidențiază faptul că filosofia antică, mai ales greco-latină (de care s-a ocupat Pierre Hadot) a pus discursul în slujba acțiunii, în scopul exercițiilor mentale sau al discuțiilor în cadrul școlilor de filosofie, pentru a se transforma pe sine și a acționa mai bine. Dar, începând cu Evul mediu occidental, filosofia nu mai este pusă în slujba discursului, ci este îndreptată spre perfecțiunea unei construcții verbale. Souleymane Bachir Diagne (Columbia University), în contribuția „Une vie de ciel” (p. 29-34), a subliniat ideea după care în religiile tradiționale africane rugăciunea este îndreptată către sporirea forței vitale, pentru a duce „o viață celestă care să dureze mereu”. Autorul invită către lecturarea unei astfel de rugăciuni, dincolo de încadrarea sa într-o metafizică africană, cu semnificația universală de filosofie a trăirii „sub quadam specie aeternitatis”. Bhuvan Chandel, în „Bucurie și sublimitate în viețile filosofilor” (p. 35-47), tratează corespondențele indiene ale triadei occidentale *adevăr, frumos, bine*, care sunt *Satyam, Shyvam, Sundaram*. Hans Lenk, în contribuția „Publicul: conceptul său și efecte noi în societățile internetului și multimedia” (p. 48-52) tratează consecințe neuro-antropologice cu proiecții ecologice, sociale și politice, datorate extinderii sferei publice. Urmând această direcție, atât „zoon politikon”, cât și „homo publicus” necesită noi paradigme și analize ale sferei publicului în general, precum și o nouă filosofie a publicului în particular. Evandro Agazzi, în studiul „Rolul filosofiei într-o societate bazată pe cunoaștere” (p. 53-63), evidențiază faptul că pe lângă avantajele oferite de cunoașterea dependentă de tehnologie, problemele legate de valori, judecată morală, sensul vieții, orientarea existenței sociale și personale scapă cu totul tratării de către acest tip de cunoaștere. Dacă tehnostiința ne învață „cum” sunt lucrurile și „cum” poate fi făcut ceva, ea nu ne mai poate învăța nimic asupra dimensiunii a „ceea ce trebuie să fie” sau „trebuie să fie făcut”. Herta Nagl-Docekal (Universitatea din Viena), în intervenția „Virtute și beatitudine. Reflecțiile lui Rousseau asupra unui mod de viață nealienat” (p. 64-81), tratează ideile lui Rousseau asupra relațiilor dintre sexe, cărora el le atribuie sarcini diferite în cadrul sarcinii comune de a concilia rațiunea cu natura. Influențat de el, Kant și-a construit teoria morală asupra ideii conform căreia reconcilierea completă dintre virtute și fericire, deși este un scop moral, nu poate fi implementată pe deplin. Charles Parsons, în contribuția „Teorii asupra adevărului și valorii de adevăr” (p. 82-100), analizează teoria „minimalistă” a lui Paul Horwich, ca formă de deflaționism, care tinde să minimizeze importanța conceptului, precum și teoria lui Donald Davidson, care manifestă scepticism față de valoarea de adevăr, dar are o teorie mai extinsă asupra conceptului de adevăr și a importanței sale. Este invocat Paradoxul Mincinosului și discutat în contextul propus de Vaclav Havel, despre felul în care s-ar fi putut „trăi întru adevăr” în Cehoslovacia anilor 1970; ceea ce implică o concepție asupra adevărului mai extinsă decât cea propozițională, dominantă în filosofia analitică.